

Způsob zpracování výsledků eurovoleb je specifický

6.6.2024 - Jan Cieslar | Český statistický úřad

Zpracování výsledků voleb v Česku obecně kombinuje to nejlepší z tradičních ručních metod zpracování s využitím moderních technologií. Tím je zajištěna transparentnost i zpětná kontrola celého procesu. Přesto má způsob zpracování výsledků voleb do Evropského parlamentu své zvláštnosti.

Tím největším specifikem evropských voleb je zákonem daná skutečnost, že volební výsledky nesmí být zveřejněny před uzavřením poslední volební místnosti na území Evropské unie. Volby se na území EU konají od 6. do 9. června, přičemž prvním státem, kde se budou volit noví členové Evropského parlamentu, je Nizozemsko (6. června). V Česku se pak volby uskuteční ve dvou dnech, a to v pátek 7. a sobotu 8. června. Spolu s Itálií jsme tak jediným státem Unie, kde mohou voliči hlasovat po dva dny. V neděli 9. června proběhne hlasování v celkem 21 členských státech, poslední volební místnosti se uzavrou v neděli ve 23 hodin v Itálii.

„Český statistický úřad přijme data od okrskových volebních komisí po skončení hlasování, tedy během sobotního odpoledne a večera, ale tyto dále nezpracovává. Dalo by se říci, že se proces zpracování v sobotu večer zmrazí, aby pokračoval v neděli večer, kdy proběhne celková sumarizace výsledků a přepočet hlasů na mandáty. Oproti jiným typům voleb tak voliči nebudou moci sledovat průběžné výsledky,“ vysvětluje Marek Rojíček, předseda Českého statistického úřadu. Celkové výsledky oznámí Český statistický úřad na tiskové konferenci v neděli 9. června ve 23.00 hodin.

Základem zpracování volebních výsledků v Česku je ruční sčítání hlasů okrskovými volebními komisemi. Ty jsou na Českém statistickém úřadu zcela personálně nezávislé, jejich členy mohou nominovat kandidující subjekty a je tak zajištěna i občanská kontrola voleb. ČSÚ nemá ani přístup k samotným hlasovacím lístkům, které zůstávají po volbách zapečetěny a archivovány pro případný soudní přezkum a kontrolu.

„Samotný systém voleb do Evropského parlamentu je v mnoha ohledech podobný hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny či zastupitelstev krajů. Komise kromě hlasů pro volební strany sčítají i přednostní hlasy pro jednotlivé kandidáty, což je samozřejmě náročnější na pozornost i čas. Bez ohledu na to, o které volby se zrovna jedná, zdůrazňujeme volebním komisím, aby nespěchaly a plně se soustředily na kvalitu sčítání odevzdaných hlasů v souladu s metodickými pokyny ČSÚ,“ upozorňuje Eva Krumpová, 1. místopředsedkyně Českého statistického úřadu.

Odpovědností komisí je, aby správně spočítaly a zapsaly zjištěné údaje. Výsledky hlasování zapisují ručně do formuláře nebo je vloží do okrskového programu poskytnutého ČSÚ a vytisknou zápis. Program usnadňuje komisi vytvoření zápisu, neboť obsahuje kontrolní vazby a tím snižuje riziko chybovosti. Správnost údajů na zápisu pak stvrdí členové volební komise svými podpisy.

Podepsané zápisy předávají komise na určeném přebíracím místě Českému statistickému úřadu. Ten zkontroluje zejména formální náležitosti těchto dokumentů, uloží data do zpracovatelského systému, který je zcela oddělen od veřejné internetové sítě, a vydá komisím opisy převzatých výsledků. Na jejich základě si členové komise mohou ověřit, že výsledky hlasování byly do statistických databází pořízeny v té podobě, ve které byly i převzaty. Jedná se tak o další důležitý prvek kontroly transparentnosti volebního procesu.

Po oznámení výsledků voleb do Evropského parlamentu na tiskové konferenci zpřístupní ČSÚ výsledky hlasování v neděli 9. června po 23. hodině na volebním webu volby.cz, a to od nejnižší úrovně okrsků až po údaje za celou republiku včetně formátu otevřených dat. Komise si tak mohou zkontrolovat, že výsledky hlasování byly zveřejněny v souladu s jejich zápisem.

„Jako u všech ostatních druhů voleb, které ČSÚ téměř každý rok zpracovává, se zodpovědně věnujeme i otázce zabezpečení. Především jde právě o ochranu dat před termínem jejich nedělního zveřejnění. Pro volební zpracování je to sice oproti jiným druhům voleb netypické, ale například u statistických informací naopak poměrně běžné, takže s tím máme řadu zkušeností,“ uzavírá Eva Krumpová.

O mandát v Evropském parlamentu se na území České republiky uchází celkem 674 kandidátů na 30 kandidátních listinách. Průměrný věk kandidátů je 47,6 let, což je obdobné číslo jako při posledních eurovolbách v roce 2019. O zvolení se uchází celkem 9 kandidátů ve věku 21 let, naopak dvěma nejstarším kandidátům bude v době konání voleb 81 let. Kandiduje 245 žen, což představuje 36,4 % z celkového počtu kandidátů. Jedná se o nejvyšší procentuální zastoupení kandidujících žen v historii voleb do Evropského parlamentu na území Česka.

<https://www.czso.cz/csu/czso/zpusob-zpracovani-vysledku-eurovoleb-je-specificky>